

maal; der faldt bekymrede Udtalelser om den vildledende Teori — saadan refereres det i Dagbladet „Børsen“ her i København — og man var paa det rene med, staar der i Referatet, at der maatte gøres noget for at sætte en Bom for hele denne Politik fra den tyske Regerings Side at ophæve de Monopoler og Syndikater, der allerede var dannede. Jeg ser, at i „Tidsskrift for Industri“ spejder ogsaa Storindustrien her i Danmark længselsfuldt frem imod, at der skal ske en Strømkæntning. I det sidste Nummer af dette Tidsskrift staar der ogsaa med meget stor Overskrift „Strømkæntning i Tyskland“. Og efter at man da har udmalet alle de Farer, man ser ved denne Nyorientering i social Henseende, siger man: Nu aabner der sig en Mulighed for, at man er ved at omvende sig, det vil sige de Konservative i Tyskland, for det er jo dem, som gennemfører Foranstaltningerne dernede. For Flertallet i den tyske Rigsdag, Blokken af Socialdemokrater, Nationalliberale, Frisindede og Centrumsmænd, har nemlig krævet af Regeringen, at Koncessionstvungen for Biografteatre skal ophæves. Der er indført en saadan — saavidt jeg ved, er den ikke saa uhyre gammel — den ophæver man nu, men i „Tidsskrift for Industri“ herhjemme ser man straks heri et Bevis for, at nu er man ved at vende og forlade hele den Udvikling, som man har været inde paa i Retning af Statens Overtagelse af Produktionen og Regulering af Priserne. Men det mener jeg nu bliver ganske uden Betydning; jeg tror, at man for saa vidt godt kan ophæve denne Tvangskoncession i Tyskland, uden at der sker nogen som helst Forrykkelse i nogen Retning. Det kan aldrig være et stort Spørgsmaal, om Staten skal gribe ind overfor Biografteatre, Teatre, Litteratur o. s. v. Det forekommer mig, at de under alle Forhold vil beholde en vis fri Stilling. Nej, de vender ikke i Tyskland tilbage, for det kan de ikke gøre, og det kan man heller ikke her. Thi i samme Øjeblik man vilde gøre det, vilde Forholdene slappes og de frie Kræfters Spil udvikle sig paa en saadan Maade, at anarkiske Tilstande opstod, og det taaler man selvfølgelig ikke under de nuværende Forhold. Under de nuværende Forhold og i Fremtiden kommer man til at bygge Rigerne paa Disciplin, Orden og Arbejde. Jeg siger, at alle disse tre Ting er nødvendige, og jeg vil i saa Henseende blot henvise til de Udtalelser, som min Partifælle Scheidemann for faa Dage siden fremsatte i Tyskland paa den

socialdemokratiske Kongres: Man maa ikke tro, at den Verden, der kommer efter Krigen, bliver en Verden, hvor det bliver saa uhyre let at leve og klare sig; derfor skal man ikke give for store Løfter. Det vil blive en Verden, hvor alle skal arbejde, hvor der skal være Orden og Disciplin, og hvor ogsaa de, som hidtil har regeret, i mange Tilfælde kommer til at lyste, det kan de være ganske overbeviste om. Og jeg tror, det er godt, det udvikler sig paa den Maade; det vil blive til stor Befrielse for Menneskene; Tilstanden vil, efter min Mening, blive langt, langt bedre end den, vi har kendt i mange, mange Aar i det nuværende Samfund, en Tilstand, der er saa opfyldt af Sorg, Lidelse og Savn, som kun de færreste aner, og som kun de kender og forstaar, der har levet en Del af deres Liv imellem de fattige og hørt til Arbejderklassen.

Naar jeg priser de Foranstaltninger, Regeringen har foretaget i saa Henseende, er jeg, som jeg sagde før, ganske klar over, at der kan rettes mange Indvendinger imod dem. Men disse Indvendinger bunder som Regel i, at man har ladet det private Initiativ have for vidt Spillerum, og at Arbejderne har været for svage; Arbejderne har ikke været i Stand til at faa den Part, de i Virkeligheden fortjente, og det har Regeringen ikke været i Stand til at hjælpe dem til, fordi der er ganske andre Kræfter, som spiller ind paa dette Omraade. Det er jo et Magtspørgsmaal, der er Arbejdsgiverne og Arbejderne imellem, Spørgsmaalet om Lønnens Størrelse; det er et Magtspørgsmaal imellem de to Faktorer, saa længe vi har den nuværende Ordning, og jeg vil nu ganske kort give Bevis for, at Arbejderne i Virkeligheden er de eneste, som har Grund til at klage — hvis nogen har Grund til at klage her i Landet — over de Foranstaltninger, som er truffet. Landbruget har efter min Opfattelse ikke nogen Grund til at klage; det kan være generende for Landbrugerne, at de maa aflevere deres Korn, det er rigtigt nok, men de har ikke lidt Nød, de har haft gode Tider, det indrømmer de selv, og jeg tror, Regeringen har vist mere end nødvendig Skaansomhed og Hensynsfuldhed overfor Landbruget ved disse Ordninger. Naar mange af dem er blevet saaledes, at de kan kritiseres, er det nemlig i høj Grad, fordi Regeringen har søgt at forhandle sig til Rette med de interesserede Parter, før den traf sin Afgørelse, og derved er det meget ofte hændt, at Afgørelsen blev truffet for sent.